

Ceļa karte skolotājam

9.1. Fantāzija. Kā patstāvīgi izvēlēta lasāmviela atspoguļo lasītāja pieredzi?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: motivēt daudzveidīgu un radošu lasītāja izvēles procesu, aktualizējot patstāvīgas izvēles iespējas un izaicinājumus, veicinot pašvērtējumu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Patstāvīgai lasīšanai, izvēlei un iespaidu prezentācijai nepieciešama neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Patstāvīgi izvēlētas daiļliteratūras pieredzes analīze veido priekšstatu par literatūras dažādību, veido daudzveidīgu pieredzi. (K.Li.4.) - Fantāzijas žanra darbiem (to dažādajām modifikācijām) ir tam raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.)	- Patstāvīgi izvēlas un lasa mācīšanās mērķim atbilstošus darbus, paplašinot savu ētisko un estētisko pieredzi. Mācās atšķirt un izvēlēties augstvērtīgus mākslas darbus. (K.9.4.4.) - Veidojot lasītāja iespaidu videoblogu, idejas realizēšanai izmanto tekstu, skaņu, attēlu, kustību un dažādas tehnoloģijas. (K.9.2.1.) - Lasītāja pieredzes apkopošanā – analizē ideju radīšanas procesu, izvērtē savu ieguldījumu, pieredzi un grupas darbību. Prezentējot ideju, atbildīgi un cieņpilni izturas pret mērķauditoriju. (K.9.2.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Patstāvīgi izvēlētais fantāzijas žanra grāmatas prezentēšana – savas lasītāja pieredzes apkopojums klases videoblogā, mērķtiecīgi veidojot pierakstus, papildinot tos ar vizuāliem elementiem un organizējot savstarpēju viedokļu apmaiņu. (K.9.3.1., K.9.4.3.)	- Attīsta prasmi darboties ar literārajiem darbiem un papildu tekstiem, izmantojot bibliotēku un citus nepieciešamos (arī digitālos) resursus. (Tikums – atbildība; vērtība – kultūra) - Attīsta prasmi saskatīt literāra darba māksliniecisko vērtību, izprotot augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, darba tikums) - Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot sava radošā literārā darba procesu un rezultātu, uzklusot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem. (Tikumi – drosme, centība; vērtība – brīvība)
Jēdzieni: lasītāja pieredze, fantāzijas romāns.	

Temata apguves norise	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Fantāzijas žanra tekstu iepazīšana un interpretācija	Skolo.lv Skola2030	Fantāzijas žanra literatūra	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213632/mod_resource/content/1/Uzdevumi%20fantazijas-zanra-literatura.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/2DAB532D-1028-4EB5-8024-4B0BB04F7D50/view?preview=FDD67019-D417-44FC-86E3-CEB70C82D01A
	Skolo.lv	Kā veido literāras piezīmes?	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213659/mod_resource/content/1/MS%20ka-veido-literaras-piezimes.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/2DAB532D-1028-4EB5-8024-4B0BB04F7D50/view?preview=59CB1DA6-17B4-4391-A851-852995E1E94F
	LNB	Lasi! Atbalsti! Iesaisties! Darba lapas Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasīšanas veicināšanas programmas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2021" grāmatu kolekcijas iepazīšanai I. Žolude "Pirmo reizi uz Zemes". (38. darba lapa) D. Šteinberga "Lasītāja" (43. darba lapa)	https://mape.skola2030.lv/resources/8068
	Ieva Melgalve/letonika.lv	I. Melgalve. "Mirusie nepiedod" (teksts)	https://letonika.lv/literatura/Reader.aspx?r=410
Radošs projekts – klases videoblogs	Tavaklase.lv	Kā paust savu lasītāja pieredzi videoemuārā?	https://www.tavaklase.lv/video/ka-paust-savu-lasitaja-pieredzi-videoemuara/
	Skolo.lv Skola2030	Video reklāmas/videoemuāra veidošana un vērtēšana	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213662/mod_resource/content/1/video-reklamasvideoemuara-veidosana-un-vertesana.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/2DAB532D-1028-4EB5-8024-4B0BB04F7D50/view?preview=28E4F1D1-14E1-4183-AEAA-859D49FECF18
	Skolo.lv	Kā veidot video programmā "Video editor"	https://drive.google.com/file/d/1pnjqWNbc8T5N401GujDAzPpZxhAjdrMy/view
		Kā veidot mācību emuāru vietni?	https://drive.google.com/file/d/1wJl1Z9b1aB2-IEenCjuRz2dhn2LZXpbb/view

9.2. Tradīcijas. Kāpēc mūsdienās svarīgi izziņāt latviešu senos mītus un folkloru?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: iepazīstot mītiskās domāšanas zīmes folkloras tekstos un aktualizējot nacionālās kultūras zīmju radošu lietojumu mūsdienīgās izpausmēs, veicināt latviskās identitātes izpratni.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Katram mākslas veidam, arī folkloras žanriem, ir tam raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Folkloras žanru piemēru iepazīšana veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni un spēj radīt pārmaiņas sabiedrībā. (K.Li.3.) - Radošajā darbībā, mūsdienīgā situācijā iesaistot folkloras elementus, cilvēks pēta un pauž savu identitāti, novērtē mantojumu un mākslinieciskās inovācijas. (K.Li.4.)	- Analizē un vērtē latviešu folkloras darbu kompozīciju un izteiksmes veidu. (K.9.1.8.) - Sadarbojas un atbildīgi īsteno radošā darba ideju, folklorā iepazītus elementus iesaistot mūsdienu skatījumā. (K.9.3.2.) - Pamato nepieciešamību radīt mākslas produktu, izmantojot arī folkloras un etnogrāfijas elementus, apzinās radošo procesu kā autora pašizpausmes un uzņēmības rezultātu. (K.9.3.7.) - Analizē (folkloras) popularitāti noteiktā laikā. (K.9.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Izzinot latviešu mitoloģiskās sistēmas pamatus, paplašinot prasmi darboties ar dažādu folkloras žanru informāciju, sadarbības grupās izstrādāts un realizēts radošs projekts – klases (vai skolas) dekorēšanas skice Latvijas valsts proklamēšanas vai citam īpašam pasākumam. (K.9.3.1.; K.9.3.3.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloru un literārus darbus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra) - Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem būtiskām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus. (Tikumi – tolerance, godīgums; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra) - Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot sava radošā literārā darba procesu un rezultātu, uzklusot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem. (Tikumi – atbildība, drosmē; vērtības – brīvība)
Jēdzieni: etnogrāfiskās zīmes, folklorā: teikas par pasaules un cilvēku rašanos, Latviešu Folkloras krātuve, latviskā identitāte, mitoloģija, mītiskās pasaules aina latviešu tautasdziesmās, mīts un mītiskā domāšana.	

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Folkloras tekstu iepazīšana un interpretācija	Skolo.lv Skola2030	Mīti un mitoloģiskie tēli	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213686/mod_resource/content/1/uzdevumi%20miti-un-mitologiskie-teli.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/0BD70DE1-4FE5-490D-9C2D-A3FEEB1FD8EC/view?preview=165A1098-F426-4DB9-9201-0FD87AD5D43A
Mīti par pasaules rašanos un cilvēku	Tavaklase.lv	Kas ir mīts un mitoloģija?	https://www.tavaklase.lv/video/kas-ir-mits-un-mitologija/
	LTV1	Lesīte, A. Pasaules un cilvēka rašanās. "Mītu koordinātes" latviešu mākslā, apkopotas izstādē	https://www.youtube.com/watch?v=52scYJ04o_o
Radošs projekts	Skolo.lv Skola2030	Skolas svētku dekorēšanas projekts	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213689/mod_resource/content/1/Projekts%20skolas-svetku-dekoresanas-projekts.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/0BD70DE1-4FE5-490D-9C2D-A3FEEB1FD8EC/view?preview=D1C93F0B-8C81-4DC1-974C-D9ADD47F9841
		Projekta darba vērtēšana	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213692/mod_resource/content/1/projekta-darba-vertesana.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/0BD70DE1-4FE5-490D-9C2D-A3FEEB1FD8EC/view?preview=C9EE31FC-DA70-4F83-8F78-C134DE396BAB

Izdevniecību atbalsts:

- Silova, L., Vanaga, A. *Literatūra 9. klasei, 1. daļa*. Rīga: Zvaigzne ABC, 38.–58. lpp.
- Kalve, A., Stikāne, I. *Literatūra 9. klasei*. Rīga: Pētergailis, 99.–141. lpp.

9.3. Pasaule. Kā eposs veido nacionālo vērtību pamatu gan tapšanas laikā, gan XXI gs. jaunieša pieredzē?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izpētīt latviešu un cittautu mītiskās pasaules ainas neparastumu un iepazīstot pasaules izpratnes sistēmu eposā, veicināt kultūras daudzveidīguma izpratni, veidot izpratni un toleranci pret atšķirīgo.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Eposa žanram ir tam raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Eposa žanra darbi būtiski raksturo noteikta laikmeta un kultūras mijiedarbību, tie veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni un spēj radīt pārmaiņas sabiedrībā. (K.Li.3.)	- Saskata eposā izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus (simbolu, asonansi, aliterāciju), interpretē to nozīmi tekstā. Vērtē literāra teksta valodas savdabību. (K.9.1.9.) - Argumentēti pamato dažādu folkloras un literatūras veidu (līroepikas) un žanru (eposa, poēmas) pazīmes latviešu un cittautu literāros darbos. (K.9.1.10.) - Vērtē mākslas darba (eposa), tā autora ietekmi un atbildību sabiedrības uzskatu veidošanā. Analizē Andreja Pumpura eposa <i>Lāčplēsis</i> popularitāti aktuālajā laikā. (K.9.4.5.)
Komplekss sasniežamais rezultāts	Ieradumi
A. Pumpura eposa <i>Lāčplēsis</i> (fragmentu) iepazīšanas gaitā veido dubulto dienasgrāmatu – sastatījumu starp atziņām tekstā, skaidrojošu papildu informāciju patstāvīgām pārdomām un vērtējumiem. Organizē diskusiju. (K.9.4.3.)	- Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem būtiskām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa) - Attīsta ieradumu saskatīt literāra darba atšķirību no citiem mākslas darbiem, salīdzinot, analizējot un interpretējot dažādu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra) - Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikumi – gudrība, centība; vērtības – kultūra, latviešu valoda)
Jēdzieni: eposs, kultūras dažādība, pasaules radīšanas mīti (latviešu, sengrieķu, ebreju, skandināvu, krievu u. c.), rokopera, simbols.	

Temata apguves norise	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Kā lasīt liela apjoma darbu?	Skolo.lv Skola2030	Liela apjoma darba lasīšana	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213731/mod_resource/content/1/liela-apjoma-darba-lasiana.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/6F7722E9-2609-42A9-B194-FFBCB69155B3/view?preview=D3E80F81-ACFC-429A-AB1D-B5E7851770C4
Eposa žanra iepazīšana un interpretācija (Piemērs: Andreja Pumpura eposs "Lāčplēsis")	Skolo.lv Skola 2030	Lāčplēša tēls	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213725/mod_resource/content/1/uzdevumi%20lacplesa-tels.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/6F7722E9-2609-42A9-B194-FFBCB69155B3/view?preview=6A7B632C-C6E4-409A-B606-E239A4225D08
	Tavaklase.lv	Eposs literatūrā un pasaulē	https://www.tavaklase.lv/video/eposs-literatura-un-pasaule/
		Eposa "Lāčplēsis" klātesamība Latvijas vēstures griežos un mūsdienās	https://www.tavaklase.lv/video/eposa-lacplesis-klatesamiba-latvijas-vestures-griezos-un-musdienas/
	Skolo.lv Skola2030	Diskusija par eposu	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213728/mod_resource/content/1/uzdevumi%20diskusija-par-eposu.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/6F7722E9-2609-42A9-B194-FFBCB69155B3/view?preview=D338A86A-0D29-4EA4-A86B-F11672398525
	Skola2030	Lasīšanas iemaņas – pašnovērtējums	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213734/mod_resource/content/1/lasisanas-iemas-pasvertejums.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/6F7722E9-2609-42A9-B194-FFBCB69155B3/view?preview=F3BAFCE0-A851-4052-B89A-2539C46C09FA
	Andrejs Pumpurs/ https://audillo.lv/	Eposs "Lāčplēsis" – teksta audioversija	https://audillo.lv/
	Andrejs Pumpurs/Letonika.lv	Eposs "Lāčplēsis" (teksts)	https://letonika.lv/literatura/Reader.aspx?r=163
	Letonika.lv	M. Zālīte. "Lāčplēsis" (teksts)	https://letonika.lv/literatura/Reader.aspx?r=399
	Zigmars Liepiņš	Z. Liepiņš. Rokopera "Lāčplēsis" (mūzika un notis)	http://www.zigmarsliepins.lv/rokopera-l257269pl275sis.html
	Letonika.lv: DMML "Literatūra 7.–9. klasei"	"Lāčplēsis" (darba lapas)	https://boti.letonika.lv/#/literatura/lacplesis
	Valdis Rūmnieks/ Skolo.lv	V. Rūmnieks. "Lāčplēsis. Atgriešanās" (teksts)	https://skolo.lv/mod/folder/view.php?id=15341013

Izdevniecību atbalsts:

- Silova, L., Vanaga, A. *Literatūra 9. klasei, 1. daļa*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2014. 59.–94. lpp.
- Kalve, A., Stikāne, I. *Literatūra 9. klasei*. Rīga: Pētergailis, 2006. 142.–182. lpp.

9.4. Laiks. 1. Kā esejas žanrā apvienojas laikmeta aktualitātes un personiskais redzējums? 2. Kuri ir aktuālie laikmetīgajā latviešu literatūrā risinātie jautājumi?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 16 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: 1. Iepazīstot un salīdzinot dažādu laikmetu literāros darbus (esejas žanrs), radoši dažādot prasmi veidot, noformēt un prezentēt žanram atbilstošu un patstāvīgu tekstu. 2. Papildinot lasītāja iespaidus par laikmetīgās latviešu literatūras aktuālajiem jautājumiem, pilnveidojot patstāvīgas un atbildīgas rīcības prasmes – no izvēlēto grāmatu saraksta līdz diskusijai.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
• Dažādu laikmetu literāro darbu (eseja un romāns) sižetu raksturo attēlotais laiks un telpa. (K.Li.1.) • Iepazīstot un patstāvīgi rakstot esejas žanra darbu, cilvēks pēta un pauž savu identitāti. (K.Li.3.) • Esejas un romāna žanra darbi atklāj noteikta laikmeta iezīmes, to iepazīšana veido daudzveidīgu pieredzi. (K.Li.4.)	• Iepazīst un vērtē esejas žanra specifiku, darba valodas savdabību. (K.9.1.9.) • Analizē dažādu laikmetu sabiedrībā aktuālu procesu izpausmes esejā, komentē personiski nozīmīgo, rada savu radošo piemēru. (K.9.3.5.) • Diskutē par patstāvīgi izvēlēta un iepazīta literārā darbā ietvertajām individuālajām un sabiedrībai kopumā svarīgām pamatvērtībām un atveidotajiem procesiem. (K.9.4.3.) • Mācās atšķirt un izvēlēties augstvērtīgus mākslas darbus, iesaistoties laikmetīgās literatūras lasāmo darbu saraksta izveidē. (K.9.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
• 1. Pēc esejas žanra pamatu apguves piedalās radošās rakstīšanas norisēs (no rakstīšanas līdz grāmatas atvēršanas svētkiem), sadarbībā veidojot eseju grāmatu, izceļot personisko skatījumu uz dzīvē aktuālo. (K.9.3.1., K.9.4.3.) • 2. Veic radošu pētījumu, noskaidrojot, kā laikmetīgās latviešu literatūras prozas darbos atklājas jauniešiem aktuālas problēmas (no darbu lasījuma līdz diskusijai klasē). (K.9.4.5.; K.9.3.1.)	• Veido ieradumu būt ieinteresētam un zinošam lasītājam, patstāvīgi izvēloties un lasot noteiktam mērķim, mācību uzdevumam atbilstošus, pilna apjoma daiļliteratūras darbus vai folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtība – kultūra) • Attīsta ieradumu būt zinošam, kulturālam un intelektuāli atvērtam, lasot dažādu kultūras laikmetu literāros tekstus, saskatot un salīdzinot citu laikmetu kultūras zīmes laikmetīgajā literatūrā, apzinoties tulkota literārā darba specifiku. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra) • Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikumi – gudrība, centība; vērtība – kultūra) • Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot saskaņā ar dotu paraugu vai patstāvīgi; ar izpratni lietojot autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – godīgums, atbildība, drosmē; vērtība – kultūra)
Jēdzieni: eseja, laikmetīgā latviešu literatūra, romāns, stāsts.	

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Lasītāja pieredze un lasīšanas stratēģiju izvēle	Tavaklase.lv	“Dzīvība ir mūžīga plūsma, mūžīga maiņa, mūžīga jaunradīšana.” (Fricis Bārda)	https://www.tavaklase.lv/video/dziviba-ir-muziga-plusma-muziga-maina-muziga-jaunradisana-fricis-barda-surdo-2/
	Skolo.lv Skola2030	Lasītāja pieredzes vērtēšana	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213761/mod_resource/content/1/uzdevumi%20lasitaja-pieredzes-vertesana.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/6CC330FE-4132-4038-B929-C6E29AD4B5A7/view?preview=0816F54D-0F55-4C8A-9446-0F742406830F https://mape.gov.lv/catalog/materials/6CC330FE-4132-4038-B929-C6E29AD4B5A7/view?preview=AFDE72D0-6C75-4CB3-BDA5-69C6F3BF2331
	Skola2030	Lasītāja pieredzes anketa	https://mape.gov.lv/catalog/materials/6CC330FE-4132-4038-B929-C6E29AD4B5A7/view?preview=4FD91A6A-9818-4A46-8767-BD704C1906C2
Esejas žanra iepazīšana	Skolo.lv Skola2030	Esejas žanra izpratne	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213770/mod_resource/content/1/uzdevumiesejas-zanra-izpratne.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/6CC330FE-4132-4038-B929-C6E29AD4B5A7/view?preview=72E1E00C-EB5D-4B73-A04F-2AC44D829570
	Tavaklase.lv	Esejas žanrs literatūrā	https://www.tavaklase.lv/video/esejas-zanrs-literatura/
	Skolo.lv	Z. Mauriņa. “Uzdriktstēšanās” – (teksts)	https://skolo.lv/mod/folder/view.php?id=15341055
	Letonika.lv: DMML “Literatūra 7.–9. klasei”	Zentas Mauriņas esejas (darba lapas)	https://boti.letonika.lv/#/literatura/zentas-maurinas-esejas
	Letonika.lv	Z. Mauriņa. “Domu varavīksne” (teksts)	https://letonika.lv/literatura/Reader.aspx?r=383
Radošs projekts – klases eseju grāmata	Skolo.lv Skola2030	Klases eseju grāmatas sagatavošanas plāns	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213773/mod_resource/content/1/MS%20klases-eseju-gramatas-sagatavosanas-plans.pdf https://mape.gov.lv/catalog/materials/6CC330FE-4132-4038-B929-C6E29AD4B5A7/view?preview=6E356210-979F-4C96-B219-8066B3F4C777

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Radošs projekts – klases eseju grāmata	Tava klase	Kā uzrakstīt eseju?	https://www.tavaklase.lv/video/ka-uzrakstit-eseju/
Jaunietim aktuāli jautājumi laikmetīgajā literatūrā	Latvijas Literatūras gada balva LALIGABA LNB PUNCTUM Satori.lv		Laikmetīgās literatūras darbu aktuālajai izvēlei iespējams izmantot šādas vietnes: www.laligaba.lv ; https://lasamkoks.lv/pieaugusie/lat/bernu_un_jauniesu_zurija/ ; https://www.punctummagazine.lv/ ; www.satori.lv
	LNB	Tīkloties kultūras kanonā	https://mape.skola2030.lv/resources/5445 jeb https://kulturaskanons.lv/wp-content/uploads/2021/03/tikloties_kulturas_kanona.pdf
		Lasi! Atbalsti! Iesaisties! Darba lapas Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2021” grāmatu kolekcijas iepazīšanai • P. Nilsons. “Kā suns kā kaķis”. (35. darba lapa) • R. Bugavičute - Pēce. “Puika, kurš redzēja tumsā” (34. darba lapa) • M. Cielēna. “Ballīte ar nakšņošanu”. (30. darba lapa)	https://mape.skola2030.lv/resources/4527
	letonika.lv	J. Joņevs. “Jelgava 84” (teksts)	https://letonika.lv/literatura/Reader.aspx?r=413

Izdevniecību atbalsts:

- Silova, L., Vanaga, A. *Literatūra 9. klasei, 2. daļa*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2015. 16.–23. lpp.

9.5. Daba. Kā dokumentālās literatūras un daiļliteratūras darbos atklājas rakstnieka paša pieredzētais (autobiogrāfiskie elementi)?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veidojot interesi par sev tuvu kultūrvidi un mudinot pierakstīt iespaidus, pilnveidojot pašvērtējumu un rosināt pašizpēti.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Gan dokumentālajai, gan daiļliteratūrai ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Ideju, emociju un viedokļa paušanā nepieciešama drosme, neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas, kā pierakstīt un sakrāt savus iespaidus. (K.Li.2.)	- Analizē un vērtē gan dokumentālās, gan daiļliteratūras darba kompozīciju un izteiksmes veidu. (K.9.1.8.) - Argumentēti pamato dažādu literatūras žanru (ceļojuma piezīmes) pazīmes latviešu un/vai cittautu literāros darbos. (K.9.1.10.) - Izvēlas savām interesēm atbilstošus kultūras notikumus. Mutiski un rakstiski vērtē savu kultūras pieredzi, balstoties uz patstāvīgi realizēto iespaidu pierakstu. (K.9.4.1.)
Komplekss sasniegjamais rezultāts	Ieradumi
Plāno un organizē radošu procesu – no tekstu lasīšanas līdz patstāvīgam pieredzes stāstam, veidojot dienasgrāmatas piezīmes, izceļot savā tekstā autobiogrāfiskumu. (K.9.3.2.; K.9.3.3.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloru un literārus darbus. (Tikumi – godīgums, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa) - Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikumi – gudrība, centība; vērtība – kultūra) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot saskaņā ar piedāvāto paraugu vai patstāvīgi; ar izpratni lietojot autortiesību dažādos aspektus. (Tikums – atbildība; vērtība – brīvība)
Jēdzieni: autobiogrāfiskums, dokumentālā literatūra, daiļliteratūra.	

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Dokumentālā un autobiogrāfiskā proza	Skola2030	Teksta lasīšanas stratēģijas	https://mape.gov.lv/catalog/materials/F02EEF4E-C189-4B2C-9F02-B029000FAC1F/view?preview=B61D0092-3E2A-4B6C-A538-56BA9C946BD3
	Skolo.lv	Autobiogrāfisku tekstu iepazīšana	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213800/mod_resource/content/1/uzdevumi%20teksta-lasinas-strategijas.pdf
	LTV	Literatūra 3. sērija "Berelis un prozas ragana"	https://replay.lsm.lv/lv/ieraksts/ltv/264649/literature-3-serija-berelis-un-prozas-ragana
	Skolo.lv Skola2030	Kultūras pieredzes dienasgrāmatas	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213806/mod_resource/content/2/uzdevumi%20kulturas-pieredzes-dienasgramata.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/F02EEF4E-C189-4B2C-9F02-B029000FAC1F/view?preview=B7624D3F-3A53-4DBB-B1A2-099C57CFE078
	Tavaklase.lv	Kas kopīgs un atšķirīgs personīgajai un literārajai dienasgrāmatai?	https://www.tavaklase.lv/video/kas-kopigs-un-atskirigs-personigajai-un-literarajai-dienasgramatai/
Radošs darbs – stāsts ar autobiogrāfiskiem elementiem	Skolo.lv Skola2030	Literārās dienasgrāmatas veidošana	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213803/mod_resource/content/1/Uzdevumi%20literaras-dienasgramatas-veidosana.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/F02EEF4E-C189-4B2C-9F02-B029000FAC1F/view?preview=A6C0C3C1-5F9B-4448-A563-BF00568A3CDE
	Tavaklase.lv	Kā radoši strādāt ar tekstu?	https://www.tavaklase.lv/video/ka-radosi-stradat-ar-tekstu-bet-ko-velas-zelta-zivtina-janis-rokpelnis-surdo-2/
		Kur meklēt iedvesmu un idejas sava radošuma pilnveidei?	https://www.tavaklase.lv/video/daildarba-uztveres-mehanismas-tas-ir-loti-svarigi-laiku-pa-laikam-klut-mazam-lai-augtu-liels-imants-ziedonis-surdo-2/

Izdevniecību atbalsts:

- Silova, L., Vanaga, A. *Literatūra 9. klasei, 2. daļa*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2015. 6.–15. lpp.

9.6. Mājas. Kā dzejā (motīvi, tēli, izteiksme) atklājas attieksme katram pret savu īsto vietu pasaulē – mājām?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: attīstot spēju saskatīt noteikta motīva risinājumu dzejā, veidot izpratni par vides poētisko un emocionālo kontekstu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Katram mākslas veidam – dzejai, dzejprozai – ir tam raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Kopīgā dzejas priekšnesuma gaitā ideju, emociju un viedokļa paušanā nepieciešama drosme, neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Radošajā darbībā – lasot dzeju un veidojot dzejas kompozīciju – cilvēks pēta un pauž savu identitāti, izprot atšķirīgus pasaules uzskatus un tradīcijas, novērtē mantojumu un mākslinieciskas inovācijas. (K.Li.4.)	- Saskata literārā darbā izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus (piemēram, epitetu, metaforu, simbolu, asonansi, aliterāciju u. c.), interpretē to nozīmi tekstā. Vērtē literāra teksta valodas savdabību. (K.9.1.9.) - Publiskās uzstāšanās laikā mērķtiecīgi izmanto apgūtās prasmes (runu, kustību, iztēli). Izvērtē savu un citu snieguma kvalitāti atbilstoši ieceres mērķim. Izvērtē savu izaugsmi. (K.9.2.3.) - Analizē atklājuma, līdzpārdzīvojuma, radīšanas prieka, uzdrīkstēšanās un problēmu risināšanas pieredzi radošajā procesā un sadarbībā. Ievēro autortiesības regulējošas normas. (K.9.3.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Sadarbojoties dzejas lasīšanas gaitā (kolektīvā lasījuma darbnīca), veido dzejas kompozīciju – priekšnesumu/radošu prezentāciju. (K.9.3.1.)	- Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem būtiskām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtība – cilvēka cieņa) - Attīsta ieradumu saskatīt literāra darba atšķirību no citiem mākslas darbiem, salīdzinot, analizējot un interpretējot dažādu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtība – kultūra)
Jēdzieni: dzejas cikls, dzejas krājums, dzejas lasītāja pieredze, motīvs dzejā, zemteksts.	

Temata apguves norīse	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Dzejas tekstu izpēte	Skolo.lv	Klāva Elsberga dzīve un daiļrade	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213830/mod_resource/content/1/Uzdevumi%20klava-elsberga-dzive-un-dailrade.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/90C88E20-687F-4D1F-88CC-B6609A75A4A5/view?preview=0D8413D1-0C4F-4455-9F11-EC76B53D24AD
	Skolo.lv <i>Skola2030</i>	Dzejas analīze Dzejas analīzes atgādne	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213833/mod_resource/content/1/uzdevumi%20dzejas-analize.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/90C88E20-687F-4D1F-88CC-B6609A75A4A5/view?preview=10F043D5-A3DA-441D-85B9-C719715FCC73 https://skolo.lv/pluginfile.php/16213836/mod_resource/content/1/uzdevumi%20dzejas-analizes-atgadnes-izveidosana.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/90C88E20-687F-4D1F-88CC-B6609A75A4A5/view?preview=B7CA7B4E-E051-425C-AAB3-71FF808B6309
	letonika.lv	K. Elsbergs. "Bēdas uz nebēdu" (teksts)	https://letonika.lv/literatura/Reader.aspx?r=369
		K. Elsbergs. "Velci, tēti!" (teksts)	https://letonika.lv/literatura/Reader.aspx?r=368
	LNB	L. V. Vītiņa. "Meitene". 47. darba lapa	https://mape.skola2030.lv/resources/8068
	LTV	M. L. Melķe par Klāvu Elsbergu	https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/07.05.2022-literature-marija-luize-melke-par-klavu-elsbergu.id260675
Radošs darbs – dzejas uzvedums	Tavaklase.lv	Imanta Ziedoņa epifāniju analīze	https://www.tavaklase.lv/video/vards-un-ta-speks-cilveks-ir-pats-sev-ta-liela-mikla-un-tomer-vins-megina-citus-uzminet-anna-brigadere-surdo-2/
	Skolo.lv <i>Skola2030</i>	Dzejas izpētes uzdevumi	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213839/mod_resource/content/1/ma%CC%84ci%CC%84bu%20projekts%20dzejas-izpete-savstarpeja-vertesana.pdf https://mape.skola2030.lv/resources/7709

Izdevniecību atbalsts:

- Silova, L., Vanaga, A. *Literatūra 9. klasei, 1.daļa*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2014. 8.–37. lpp.
- Kalve, A., Stikāne, I. *Literatūra 9. klasei*. Rīga: Pētergailis, 2006. 7.–42. lpp.

9.7. Draugi. Cik daudzveidīgi parādās komiskais literārā darbā (vienas vai dažādu valstu literatūras piemēros)?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: attīstot izpratni par smieklu (komikas) daudzveidīgo emocionālo iedarbību, iepazīt vērtējošos, izglītojošos, atbrīvojošos smieklus literārā darbā un personiskajā pieredzē saskarsmē ar draugiem.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Komiskajā estētikā veidotam literāram darbam ir tam raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Lai iegūtu jautru, ironisku, satīrisku u. tml. tekstu nepieciešama neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Radošajā darbībā cilvēks pēta, kā komiskais, vērtējot un parādot citādi problēmas, ļauj iepazīt atšķirīgus pasaules uzskatus un tradīcijas. (K.Li.4.)	- Vērtē literāra darba māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem tekstiem un mākslas darbiem. (K.9.1.8.) - Idejas realizēšanai izmanto tekstu, skaņu, attēlu, kustību un dažādas tehnoloģijas. (K.9.2.1.) - Sadarbojas un atbildīgi īsteno radošā darba ideju. (K.9.3.2.) - Analizē un apraksta mākslas darbu formu un estētisko aspektu. Interpretē darbus to veselumā (saturs un forma). (K.9.4.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Raksta humoristisku tekstu un prezentē to klasē. Organizē savstarpēju vērtēšanu – piedalās <i>smieklu mērīšanas sistēmas</i> izveidē klasē (komiskā dažādo aspektu skala vai izpausmes apraksts). (K.9.3.2.; K.9.3.3.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloru un literārus darbus. (Tikumi – savaldība, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa) - Attīsta ieradumu būt ziņošam, kulturālam un intelektuāli atvērtam, lasot dažādu kultūras laikmetu literāros tekstus, saskatot un salīdzinot citu laikmetu kultūras zīmes laikmetīgajā literatūrā, apzinoties tulkota literāra darba specifiku. (Tikumi – gudrība, centība; vērtība – kultūra) - Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot sava radošā literārā darba procesu un rezultātu, uzklusot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem. (Tikumi – atbildība, drosme; vērtība – brīvība)
Jēdzieni: komiskā estētika, asprātīgs, ironisks, humoristisks, sarkastisks, vārdu pārnestā nozīme.	

Temata apguves norise	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Komiskais/ ironiskais/ asprātīgais literatūrā	Skolo.lv <i>Skola2030</i>	Komiskais literatūrā	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213863/mod_resource/content/1/%20Uzdevumi%20komiskais-literatura.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/38558323-28FE-4599-9964-5B7E6112D4E4/view?preview=C328F984-6CBA-4102-899C-C2B3CFB31CB7
	Diena.lv/ Kultūras Diena: Māris Bērziņš	Gūtenmorgens un Dzejnieks (teksts)	https://www.diena.lv/raksts/kd/zinas/gutenmorgens-un-dzejnieks-13965767
Literārais eksperiments – komisks teksts	Skolo.lv <i>Skola2030</i>	Radošā darba vērtēšanas kritēriju izveide	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213866/mod_resource/content/1/radosa-darba-vertesanas-kriteriju-izveide.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/38558323-28FE-4599-9964-5B7E6112D4E4/view?preview=C2D44806-A85A-46BF-B057-A7959906FFB5

Izdevniecību atbalsts:

- Silova, L., Vanaga, A. *Literatūra 9. klasei, 2. daļa*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2015. 24.–28. lpp.

9.8. Kāpēc noteikti darbi literatūrā – gan klasiskajā, gan laikmetīgajā – kļūst populāri? Vai popularitāte un mākslinieciskā vērtība vienmēr ir līdzsvarā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pilnveidot zinīgā lasītāja pieredzi, interpretācijas procesā gūstot priekšstatu par literāra darba popularitātes fenomenu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
Literāri darbi iegūst popularitāti un ietekmi noteiktā laikmetā, tie veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni un spēj radīt pārmaiņas sabiedrībā. (K.Li.3.)	- Sava radošā darba prezentācijā un aprakstā izmanto informācijas avotus un atsauces uz tiem, lai pamatotu izvēlēto mākslas veidu (literatūra, vizuālā un audiovizuālā māksla, mūzika, teātris, arhitektūra un dizains) un tā izteiksmes līdzekļus. (K.9.2.1.) - Sadarbojas un atbildīgi īsteno radošā darba ideju. Uzklusa citu viedokli, diskutē un patstāvīgi pieņem lēmumus par idejas īstenošanai atbilstošu materiālu, tehnikas, paņēmieni un tehnoloģiju izvēli. (K.9.2.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Iepazīstot populāru literāru darbu, veido patstāvīgu idejas pieteikumu, kā to izrādīt teātrī vai veidot mākslas filmā. (K.9.4.1.; K.9.4.3.)	- Veido ieradumu būt ieinteresētam un zinīgam lasītājam, patstāvīgi izvēloties un lasot noteiktam mērķim, mācību uzdevumam atbilstošus pilna apjoma daiļliteratūras darbus vai folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtība – kultūra) - Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloru un literārus darbus. (Tikumi – godīgums, tolerance, savaldība; vērtība – cilvēka cieņa)
Jēdzieni: dramaturģija, luga, iestudējums, ekranizācija, dramaturģiska darba kompozīcija, ekspozīcija, sarežģījums, kāpinājums, kulminācija, atrisinājums, kritiķis, profesionālā atzinība.	

Temata apguves norise	Mācību materiāla autors/avots	Mācību materiāla nosaukums	Materiāls pieejams
Dramaturģiska darba iepazīšana	Skolo.lv <i>Skola 2030</i>	Darbs ar R. Blaumaņa lugu "Skröderdienas Silmačos" Literāra darba interpretācija	https://mape.gov.lv/catalog/materials/9F11A209-B677-49C7-A2DF-709A625EC3FC/view?preview=C393C0D5-186E-4078-88B4-F1E188D254FD https://skolo.lv/pluginfile.php/16213890/mod_resource/content/1/Uzdevumi_literara-darba-interpretacija.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/9F11A209-B677-49C7-A2DF-709A625EC3FC/view?preview=57400897-2930-44EA-829C-BB1606AAF787
	Tavaklase.lv	Kāpēc noteikti literāri darbi kļūst populāri?	https://www.tavaklase.lv/video/kapec-noteikti-literari-darbi-klust-populari/
	Letonika.lv	R. Blaumanis. "Skröderdienas Silmačos" (teksts)	https://letonika.lv/literatura/Reader.aspx?r=164
		"Skröderdienas Silmačos" (darba lapas)	https://boti.letonika.lv/#/virtualie-asistenti/skroderdienas-silmacos
	Lauris Gundars	L. Gundars. "Advents Silmačos" (teksts)	http://www.laurisgundars.lv/upload/pdf/lv/Advents_Silmacos_Luga.pdf
R. Blaumaņa lugas "Skröderdienas Silmačos" popularitātes fenomens	Tavaklase.lv	Ko dara literatūras kritiķi, un kā kļūt par literatūras kritiķi?	https://www.tavaklase.lv/video/ko-dara-un-ka-klut-par-literaturas-kritiki/
	Skolo.lv <i>Skola 2030</i>	Librets	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213893/mod_resource/content/1/Uzdevumi%20librets.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/9F11A209-B677-49C7-A2DF-709A625EC3FC/view?preview=AFBE6070-C74B-42CE-93A7-5864A283172C
Idejas pieteikums jaunrades darbam	Skolo.lv <i>Skola 2030</i>	Lugas interpretācija	https://skolo.lv/pluginfile.php/16213896/mod_resource/content/1/Jaunrades%20darbs%20lugas-interpretacija.pdf jeb https://mape.gov.lv/catalog/materials/9F11A209-B677-49C7-A2DF-709A625EC3FC/view?preview=927F1987-8162-4AE0-A1F9-551B32876534

Izdevniecību atbalsts:

- Silova, L., Vanaga, A. *Literatūra 9. klasei, 2. daļa*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2015. 74.-95. lpp.